

Okolnost, že výtěžek veřejné za vstupný poplatek každému přístupné produkce určen jest dobročinnému účelu, netuší platnost p. s. 43 b) 2, má-li tato v daném případě nastati.

Co se týče produkci, k nimž mají přístup jen členové spolku, ať již za vstupné či bez něho, musí se rovněž rozznávati, zdali spolek ku produkci dle stanov jest oprávněn čili nic.*

V prvním případě mohou se podání, jež se týkají takových interních, avšak dle stanov pořádaných představení ve smyslu §§ 15. a 16. zák. ze dne 15. listop. 1867 č. 134 ř. z. posuzovati jako podání kolku prostá, ve druhém případě podléhají však poplatku dle p. s. 43 b) 2, resp. dle p. s. 43 a 2, dle toho, zda-li se produkce koná za vstupné či bez něho.

Co se týče kolku licenčního, má se tento dle p. s. 7 lit g) popl. z. tenkrátě odváděti, jestliže se o úřední povolení v daném případě nutném vydá zvláštní licence.

VII. O divadelních hudových jedná nález správního soud. dvorů ze dne 21. září 1883 č. 3179 (Budwinski VII. č. 1841) a pro král. České platný zákon ze dne 27. března 1887 č. 27 z. z., který jest redigován podle mnohem obšírnějšího zákona dolnorakouského ze dne 15. prosince 1882 č. 68 ř. z.

VIII. Provozovací právo ku dílům dramatickým a hudebně dramatickým upraveno jest nejnověji aut. zák. ze dne 26. prosince 1895 č. 197 ř. z., kterým zrušen byl dosavadní pat. ze dne 19. října 1846 č. 992 sb. z. s. Dle nového aut. zák. náleží při divadelních dílech autorovi výhradné právo k veřejnému provozování, a sice jak co se týče jeho děl rukopisných tak i tištěných — byť i bez výhrady práva provozovacího (§§ 23, 30, 34 aut. zák.). Na rozdíl od dosavadního zákonného stavu trvá dle nového aut. zákona výhradné provozovací právo stejně jako právo nakladatelské z pravidla po celý život autorův a ještě 30 let po jeho smrti. (§ 43.) Větší podrobnosti viz ve čl. Právo autorské.

IX. Veliká jest konečně též řada různých předpisů, jež nespádají do kategorií shora uvedených. Jsou to na př. předpisy o divadelních agenturách, o zákazu měnění titulů divadelních kusů, o divadelní službě inspekční a zdravotní atd. Co se týče zdravotní služby v zemských divadlech v Praze uvádíme výnos místodržitelství ze dne 30. září 1892 č. 114.457, dle něhož jmenování byli pro uvedenou zdravotní službu v praž. divadlech lékaři zeměpanští. — Zavedením zákona ze dne 30. března 1888 č. 33 ř. z. o pojišťování nemocenském nastala pro divadelní podnikatele povinnost (dle čl. V. úvod. patentu k živnost. řádu lit. c) ohlašovati divadelní personál k okresním nemocenským pokladnám. Podobným způsobem stanoveno říš. zák. ze dne 20. července 1894 č. 168 ř. z., že divadelní podniky podléhají zákonu ze dne 28. pros. 1887 č. 1 ř. z. na r. 1888 o pojišťování úrazovém.

Dlužník hlavní.

Pojem hlavního dlužníka předpokládá více osobně zavázaných, ač okolností, že jest tu více dlužníků, nemá ještě v zápětí, že by se musil činiti rozdíl mezi hlavními a vedlejšími dlužníky. Z toho, že někdo jako spoludlužník přistoupí ke dluhu již stávajícímu, neplyne ještě důvod ku rozeznávání mezi dlužníkem hlavním a vedlejším, poněvadž ve případě takovém jest přistoupivší spoludlužník na roveň postaven dlužníku původnímu (§ 1347 o. o. z.); stává se totiž rovněž hlavním dlužníkem, jak zákon ne dosti přesně praví. V tomto případě lze mluvíti, jako na př. při

kumulativním převzetí dluhu o původních a pozdějších dlužnících, přistoupných dlužnících, ne však o hlavních dlužnících. Rozdíl mezi hlavním a vedlejším dlužníkem sluší činiti tam, kde dle vůle stran aneb dle zákona jeden nebo více z několika zavázaných v prvé řadě a neodvisle od ostatních ku splnění jest zavázán (dlužník hlavní *reus principalis*, *debitor principalis*), kdežto ostatní vedle něho jen ručí, jsouce pouze podpůrně zavázáni (dlužníci vedlejší). Závazek hlavního dlužníka je tedy vždy samostatným; dlužník stává se hlavním dlužníkem jen vzhledem k tomu, že z jeho dluhu více osob podpůrně jest zavázáno. Závazek těchto osob může býti aksesorním, jehož trvání a účinnost závislou jest od existence a dalšího trvání závazku hlavního dlužníka, jako při rukojemství a podobných poměrech; všeob. obč. zák. používá též výrazu tohoto jen při rukojemství a označuje hlavního dlužníka co prvního dlužníka a rukojemního co dlužníka pozdějšího. (§ 1346 o. o. z.) Podpůrné ručení dlužníkem může býti i zcela samostatné, nezávislé od trvání dluhu hlavního, jako jest tomu při závazku indosanta nebo vydatele směnky vydané. Tito jsou totiž dlužníky regressními, kdežto akceptant resp. vydatel směnky vlastní, jest dlužníkem hlavním. Hlavní dlužník jest v prvé řadě zavázán závazek splniti, a teprve nemůže-li věřitel po soudním nebo mimo-soudním upomínání od něho zaplacení obdržeti, může býti rukojmí ku splnění hlavního dluhu přidržen. (§ 1355 o. o. z.) Výjimky z tohoto pravidla obsahuje § 1356 o. o. z. a § 1357 o. o. z. a čl. 281 obch. z. Z toho důvodu možno se dle čl. 41, 43 a 98 č. 6 sm. ř. pro nezaplacení na vydatel směnky vydané a na indosantech jen tehda hojiti, když směnka akceptantu resp. vydatel vlastní směnky resp. domiciliátu ku placení byla presentována; rovněž jest podmínkou regressu zjišťovacího, aby se zjištění nejprve od akceptanta resp. vydatele vlastní směnky žádalo (čl. 29, 98 č. 4. sm. ř.). Důsledkem tohoto pravidla jeví se býti předpis, že, když hlavní dlužník s ostatními zavazanými se zažalovati má, sluší podati žalobu proti němu jakožto prvžalovanému (cís. nař. ze dne 12. května 1852 č. 112. ř. z., § 1 a 9 zák. ze dne 12. července 1872 č. 112 ř. z.). O tom, jaké účinky má zánik nebo změna dluhu hlavního na závazky vedlejších dlužníků a na jich objem, a jak upraví se právní postavení hlavního dlužníka naproti dlužníkům vedlejším, a naopak, závisí na právním důvodu závazků dlužníků vedlejších.

Viz. čl. Rukojemství a Korrealita. •

Dobrodiní právní.

Dobrodiní právní (*beneficium iuris s. legis*, *privilegium* v širším smyslu) jest právo udělené určitým třídám osob, věcí nebo právních poměrů na základě zákonného ustanovení, kteréž nejví se býti důsledkem zásad přísného práva, nýbrž z důvodů buď prospěšnosti neb nutnosti nebo slušnosti (*utilitas*, *necessitas*, *aequitas*) od pravidelného práva (*ius commune*) se uchylujíc zakládá subjektivní právo nepravidelné (*ius singulare*). Dle toho, zdali určité právní dobrodiní prospívá jisté třídě osob, věcí nebo právních poměrů, rozeznává právní věda t. zv. *beneficia personae*, *beneficia rei* a *beneficia causae*. *Beneficium personae* lpí na osobě a nemůže na jinou osobu býti převedeno, kdežto *beneficium rei* prospívá každému majiteli určité věci, ku př. osvobození novostavby od daní po určitou dobu, rovněž i *beneficium causae* prospívá každému subjektu určitého právního poměru, ku př. privilegované postavení pohledávek ze mzdy v konkursu. Oba posléz uvedené druhy právních dobrodiní mohou tudíž na jiné osoby býti převedeny. Úplného výpočtu veškerých